

VLAAMS DAGVLINDER- ONDERZOEK VRAAGT UW MEDEWERKING

Opgelet Vlaamse lezers van *Vlinders!* Vanaf dit seizoen gaat er ook in België een dagvlinderonderzoek van start. De Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM) vraagt uw actieve medewerking voor dit inventarisatie-onderzoek.

Uit het inventarisatieproject moet uiteindelijk een verspreidingsatlas van de Vlaamse dagvlinders tevoorschijn komen, die de vergelijking met de *Atlas van de Nederlandse dagvlinders* kan doorstaan. Dit betekent echter dat er nog zeer veel gegevens verzameld zullen moeten worden, zowel oude als nieuwe. Vanaf nu mogen er zo weinig mogelijk waarnemingen verloren gaan. Als u dus een dagvlinder ziet, hoe gewoon ook, u doet de JNM er een groot plezier mee als u de vlinder op een waarnemingsformulier noteert en dat naar onderstaand adres stuurt. Verderop leest u hoe u aan formulieren kunt komen.

Naast het atlasproject is er ook een ecologisch dagvlinderonderzoek van start gegaan. Dit onderzoek is een monitoring-onderzoek, dat in Nederland al op veel medewerking kan rekenen. In België worden nu 25 trajecten gelopen bij wijze van proef. In 1991 zal de bereidwilligheid en het enthousiasme van de Vlaamse vlinderaars gepeild worden, maar volgend jaar hoopt de JNM minstens 50 vlinderroutes te mogen noteren. Zo'n vlinderroute vraagt niet veel tijd en wie interesse heeft om mee te doen, kan zich op onderstaand adres aanmelden.

Over de initiatieven van de JNM vindt u meer informatie in een 12 bladzijden tellende brochure, waarin de bedoelingen van vooral het atlasproject omschreven worden. In die brochure vindt u ook het waarnemingsformulier. Deze formulieren kunt u uiteraard gratis bijbestellen bij de JNM.

Alle gegevens, hoe onbelangrijk zij ook schijnbaar zijn, zijn meer dan welkom.

De JNM is te bereiken via de volgende personen:

Luk Daniels en Dirk Maes
Kortrijksepoortstraat 140
B-9000 Gent
091-234781

HEILOO OVERLEGT MET NATUURGROEPEN

De Vlinderstichting zal vanaf heden regelmatig samen met andere natuur- en milieugroepen om de tafel gaan zitten met de gemeentelijke groen-, weg- en waterbeheerders in de gemeente Heiloo. In een drie- of viermaandelijks overleg zullen gegevens en ervaringen worden uitgewisseld, met als doel een zo natuurvriendelijk mogelijk beleid.

De gemeente heeft het initiatief genomen voor het overleg. "We hadden wat incidentele contacten met verschillende verenigingen", vertelt chef beplantingen A. van Turenhout. "We probeerden ook zelf al zo natuurlijk mogelijk te werken en naar aanleiding van gesprekken met De Vlinderstichting over het maaibeheer hebben we besloten nu regelmatig om tafel te gaan zitten. Met De Vlinderstichting waren al afspraken gemaakt over het maaibeheer in de Noorder- en Zuiderneg, de recreatiegebieden langs de noordwestrand van Heiloo. Sommige stukjes worden wekelijks gemaaid, andere maar één keer per jaar. Nu is afgesproken een aantal hoekjes een heel jaar over te slaan, zodat een grotere afwisseling in soorten en kruiden wordt bereikt. Meldingen over de heel bijzondere vegetatie en vogels hebben geleid tot afrastering van het vennetje en moerasachtige gebieden daaromheen in de Noorderneg.

Turenhout durft niet te garanderen dat op elke wens van de natuurvrienden kan worden ingegaan. "We hebben ook met andere belangen rekening te houden, zoals die van verkeersveiligheid en waterbeheersing. Maar we kunnen er wel zo veel mogelijk rekening mee houden."

De laatste jaren wordt ook gestreefd naar zo min mogelijk gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Geleidelijk is het gebruik teruggebracht tot zo'n tien procent van het gebruik van zes jaar geleden. Vorig jaar is een onderzoek gestart naar de gevolgen van het stoppen met spuiten. Boswijk, waar al een aantal jaren niet wordt gespoten, en een aantal andere plaatsen zijn proefgebied. Het gemeentebestuur zal naderhand uitspreken of andere bestrijdingsmethoden als infraroodbranden of met de borstelmachine verwijderen van onkruid, worden ingevoerd.

De Heilooër Neggen kunnen met het juiste beheer zeer waardevolle gebieden voor vlinders worden. De Vlinderstichting blijft de gemeente adviseren, zodat binnen een aantal jaren weer vele vlinders over Heiloo kunnen uitvliegen.

EERSTE WAARNEMINGEN DAGVLINDERS

Veel mensen hebben hun eerste-waarnemingen-formulier al ingestuurd. Eigenlijk is het de bedoeling dat dit pas aan het einde van de zomer gebeurt, als alle soorten gevlogen hebben. Het is bij dit onderzoekje niet zozeer de bedoeling om de eerste vlinders van het seizoen door te geven, maar de eerste vlinders per soort van het seizoen.

Toch waren er al veel leuke waarnemingen bij. Vooral zondag 24 februari leverde heel wat eerste waarnemingen van het Citroentje op. Op de meeste plekken kwam de Kleine vos op de tweede plaats, bij de meeste mensen op 10 maart. Sindsdien vliegen ook de Daggauwoog en de Gehakelde aurelia. Erg vroeg was de melding van een Landkaartje op 13 maart bij Schalkhaar in Overijssel.

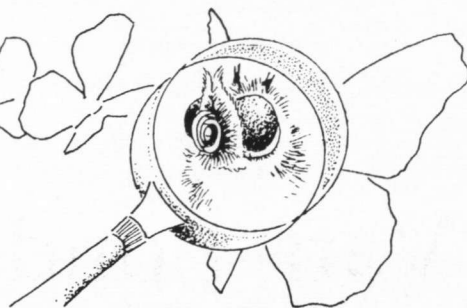
Als we alle formulieren binnen hebben, zullen we een compleet overzicht maken van alle eerste waarnemingen per soort. Daar zouden wel een heel wat leuke dingen bij kunnen zitten.

WIE HEEFT DE BRUINE EIKEPAGE GEZIEN?

We willen graag dit jaar eens wat extra aandacht besteden aan de Bruine eikepage (*Nordmannia ilicis*). Dit onopvallende vlindertje is vooral te vinden op plaatsen waar kleine eikeboompjes of lage bosschages van eiken voorkomen, zoals in hakhoutbossen, eikebossen en verruigde terreinen met opslag van eik. Na 1981 is deze soort gemeld uit het duingebied tussen Noordwijk en Bergen, twee plaatsen op de Utrechtse heuvelrug, de Hoge Veluwe, midden en oost Brabant, noord en midden Limburg, Twente, Drenthe en zuidoost Friesland. Sinds 1987 is het aantal waarnemingen sterk teruggelopen en uit de afgelopen twee jaar hebben we nog maar een handjevol waarnemingen.

Wat we dus graag zouden willen weten is of dit komt doordat niemand meer naar deze soort is gaan zoeken, doordat de waarnemingen niet meer worden doorgegeven of doordat de Bruine eikepage plotseeling sterk in aantal is achteruitgegaan. Vandaar dan ook de vraag: als u een Bruine eikepage ziet, geef die waarneming dan aan ons door, zodat we een zo compleet mogelijk beeld kunnen krijgen. U moet deze soort zoeken tussen half juni en eind juli. In tegenstelling tot de Eikepage (*Quercusia quercus*) zit de soort wel vaak nektar te drinken, vooral Braam en Wilde liguster (in de duinstreek) zijn hierbij favoriet.

Van 't onderzoek

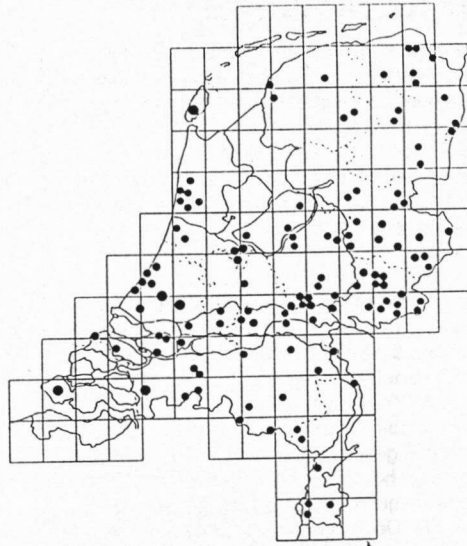

MONITORING ONDERZOEK SUCCES

Het gaat goed met het monitoring onderzoek. Steeds meer mensen lopen wekelijks een vaste route. In 1989 zijn we begonnen met een proefproject met 44 routes, in 1990 is dit aantal gestegen tot 93. De verwachting is, dat dit aantal in 1991 zal stijgen tot 120 à 130.

Vooraf de spreiding over het land is dit jaar sterk verbeterd. Op het kaartje is de ligging van de routes aangegeven voor zover die tot nu toe bekend zijn.

Ook u kunt nog meedoen. Zoek een route van ongeveer 1 km lengte vlakbij uw huis of uw werk uit en neem contact op met Kars Veling of Chris van Swaay. Zij zijn te bereiken op telefoonnummer 08370-24224. Ook voor meer inlichtingen kunt u bij hen terecht.

KLEUR VAN POPPEN ORANJETIPJE GESLACHTSBEPAALD

Sommige poppen van het Oranjetipje zijn groen, andere zijn bruin. Tot voor kort was niet bekend wat dit kleurverschil veroorzaakt. H.J. Wolters uit Maarssen bericht echter dat hij dankzij kweekproeven het verschil kan verklaren. Mannetjes komen namelijk uit bruine en vrouwtjes uit groene poppen. De heer Wolters schreef De Vlinderstichting: "Op 12 juni 1990 vond ik in de Vogezen even benoorden Thann langs een bospad rupsen van de Oranjetip en nam er

zes mee. Ze zaten op Look-zonder-look. Later, op 8 juli 1990 nam ik nog een rups, ook van Look-zonder-look mee uit Hospitaux Neufs in de Franse Jura. De rupsen groeiden goed en verpopten."

"Opvallend was voor mij het kleurverschil tussen de poppen. In de winter hield ik de poppen in overwarme ruimten en tijdens de 14 dagen vorst zelfs in de ijskoude schuur. Begin maart 1991 begon een van de groenige poppen alsnog bruinig te verkleuren. Het verdikte deel van de pop ging daarbij een ronde oranjebruine vlek vertonen, waarmaast aan de lange zijde een gelige vlek zichtbaar werd."

"Na enige dagen bleken ook andere bruine poppen deze oranje vlek te krijgen. Op 14 maart vlogen hieruit twee mannetjes, nadat de buitentemperatuur de 15°C had overschreden. Twee dagen later vlogen opnieuw twee mannetjes uit en twee dagen daarna nog een. Van een exemplaar kon ik de onttopping goed volgen. De vlinder pompte eerst de voorvleugels geheel op en pas daarna de achtervleugels. Binnen tien minuten was de vlinder 'af'."

"Ik hoopte nu dat de beide overgebleven groene poppen vrouwtjes zouden opleveren. Dat bleek op 20 maart inderdaad het geval te zijn! Mij viel verder op dat de vleugels van de vrouwtjes veel slapper waren dan van de mannetjes." Wellicht hebben andere kwekers andere of soortgelijke ervaringen?

GENTIAANBLAUWTJES GEZOCHT IN DRENTHE

De Vlinderwerkgroep Drenthe start een inventarisatie naar het voorkomen van de Gentiaanblauwtjes in de provincie. Iedereen die wil, kan er aan meewerken.

Als u zich opgeeft, ontvangt u een overzicht van de bekende vindplaatsen van het blauwtje. Van niet alle vindplaatsen is echter bekend of de soort er thans nog voorkomt. Daarom vraagt de werkgroep aan de medewerkers om een of meer gebiedjes regelmatig te bezoeken en te kijken of er vlinders of eitjes voorkomen.

Er wordt niet alleen gekeken of het Gentiaanblauwtje nog in de terreinen voorkomt. De werkgroep wil ook weten of er nog Klokjesgentianen voorkomen en hoe de staat van de terreinen is (is het terrein sterk vergrast of bebost, komen er andere zeldzame planten of dieren voor?). Ook is het van belang te weten hoeveel eitjes per Klokjesgentiaan worden gevonden.

De resultaten van het onderzoek zullen ter beschikking worden gesteld aan terreinbeherende instanties, zodat zij het beheer van hun terreinen waar nodig kunnen aanpassen. Dat zal hopelijk leiden tot het behoud en de ontwikkeling van de nog bestaande populaties van het Gentiaanblauwtje.

Meer informatie en deelnameformulieren kunt u verkrijgen bij:

* Consulentenschap NMF t.a.v. Hans Dekker
Postbus 146
9400 AC Assen.

Bruine eikepage. Foto Hans Smeenk

Van 't onderzoek

